

ns minder kin-  
de aangegeven

(Slot volgt)  
C. GULIJT

**SATIE**

adras.

en artikel van  
ook bij velen  
name bekend.  
ologie en Zen-  
rtikel wil stil-  
de schrijver  
lerwerp, eigen-  
kerkelijke dog-  
voor het zen-  
p worden dan  
l zal ook met  
sporen zijn —  
leens een fun-  
ding uit Bar-  
iedit dit artikel  
consequentia  
zending scherp

te merken, dat  
e vergelijkende  
veel van haar  
heeft. Want,  
ng Gods niets  
religie. Waar  
ng vergeten of  
laar kan geen  
endom is der-  
is, iets geheel  
zooverre het  
christenen een  
met de andere

tegenover een  
vannere zo op  
komt. De god-  
t is, hebbende  
omende leven,  
de ongodzalig-  
asiteit en gods-  
Geest in den  
van het werk  
en geest in den  
beter uit, met  
het geheel niet  
ar is niets in  
en tot hem is  
issionaris Pau-  
bende een be-  
Er is alleen  
ven? Zonde en  
te van alle re-  
endingssterren,  
of is het onze  
bewegen, hun  
te godzaligheid

r Schlunk. De  
ngsterren heet  
te zijn en vrij-  
dschap is de  
is den Christus  
welke ver van  
ijke eenvoudig-  
begint met de  
g luiden moet  
elt te zijn dan  
er Openbaring  
ing van Jezus  
natiesche waar-  
den kan wor-  
ondogmatisch,  
agt, op welken  
den grond is;  
nig op terecht.  
Het heeft er  
t met te spre-  
lie christelijke  
En ach, wat  
zaak der open-  
rdi, dat noch  
ilsfeiten, waar-  
eigenlijk open-  
geschiedt en  
verleden; maar  
meer n.l. God  
er zal men in-  
tische leer der  
ennisleer zich  
talle vergissing,  
n Gods zijde,  
ig kennisname

danken. Welke die kijk zijn mag? Dankbaar lezen we: Heidenen zijn dezulken, welke nog niet door Gods openbaring zijn bereikt. Maar deze waarheid verkeert in een leugen, wanneer deze these achtervolgd wordt door een tweede: dat n.l. alle menschen heidenen zijn, zendelingen en predikanten inbegrepen. Zoo zal men dan voortaan moeten spreken over: „de christelijke en andere heidenen”. De nieuwe zelfkennis: wij heidenen! Men kan dit ootmoed noemen; men kan het ook deemoed noemen. In feite is het ondankbaarheid, welke ten hemel schreit.

En om de maat vol te maken, volgt dan nog een derde zegening van het Barthianisme. Het inzicht, dat wij geen enkelen maatstaf bezitten, om in den godsdienst te onderscheiden tusschen wat van boven of wat van beneden komt; tusschen wat uit God dan wel uit den mensch is. Daar behoort de christelijke religie ook bij. Ja, als men den Bijbel eerst z'n zin heeft ontrooft!

Zoo zouden we kunnen doorgaan. Dank zij de dialectische theologie is men tot het inzicht gekomen, dat kerk en zending, zending en kerk bij elkander behooren. Maar juich niet te spoedig, wanneer ge dit leest. Want onmiddellijk volgt, dat niet de (institulaire) kerken met haar onderscheiden geloofsbelijdenissen zijn bedoeld, doch de onzichtbare en zichtbare kerk. Alle houvast, dat de eerste uitspraak scheen te bieden, wordt door deze tweede weer weggenomen. En zeker, de zending mag op het zendingsterrein niet beoogen, een copie te maken van de institulaire kerk, welke hem zond. Maar deze uitspraak wordt toch een aanfluiting voor de zendinge moederkerk, wanneer gezegd wordt, dat de kerken op het zendingsterrein zich moeten inrichten naar het bewustzijn, dat die kerken zelf ontvingen omtrent haar onderworpenheid aan Christus, haar Hoofd en Heer. Als dit een tegenstelling moet beteekenen, maar is het dan niet een aanklacht voor de moederkerk, dat zij zich de luxe gepermitteerd heeft, zich anders in te richten? Is daar dan ook maar iets in die kerken, dat uit een ander bewustzijn is ontsproten? Of doemt hier weer op de modernistische idee, dat al het historische in zichzelf relatief is; en dat alleen absoluut zou zijn, wat achter dit historische heel te staan, in casu het bewustzijn van de gebondenheid aan Jezus Christus? Inclusief wordt dan heel de worsteling in de moederkerken en op het zendingsterrein om een institulaire kerk, welke naar den duidelijk geopenbaarden wil des HEEREN is ingericht, relativistisch gedeprimeerd. En we schrikken niet meer, wanneer we lezen, dat de kerk, voorzoover ze een lichaam op aarde is (d.i. een instituut) ipso facto beheerscht (!) wordt door de zonde. En desondanks op het zendingsterrein voortgaan met het institueeren van kerken: een „noodzakelijk kwaad”?

Het is zoo onzegbaar jammer, dat gouden waarheden der Heilige Schrift, welke een dam opwerpen tegen het modernisme, dat voor een tiental jaren in de internationale zendingswereld zulk een vooraanstaande plaats innam, door dit Barthianisme toch weer van haar zin worden beroofd. Het artikel van Prof. Schlunk geeft er een waarschuwend voorbeeld van.

Bovenstaande bespreking van enkele artikelen uit dit internationale zendingstijdschrift moge ons bevestigen in onze overtuiging, dat er geen enkel zendingprobleem van eenig belang is, of het kan in den wortel herleid tot een dogmatisch dan wel filosofisch probleem. Het heeft op mij een diepen indruk gemaakt bij lezing van dit tijdschrift, dat de strijd der geesten in de zendingswereld in niets verschilt van dien binnen de kerk. Het front moge elders liggen: de strijd is dezelfde. In haar prediking tot de wereld wordt de christelijke kerk ernstig gehandicapt door den vijand binnen eigen veste; door vrienden, welke haar overlast aandoen. Met een zinspeling op een onder ons bekend spreekwoord zou ik willen zeggen: Zeg mij, wat problemen en wat voor probleemstellingen er in de wereld der missionarissen opduiken, en ik zal u zeggen, welken internen strijd de christelijke kerk momenteel te strijden heeft.

Is het wonder, dat een inzicht in den stand van zaken in de zendingswereld ons er toe brengt, om als zending — juist als zending — te bidden voor onze Vrije Universiteit en Theologische Hoogeschool, welke ons de wapenen mogen leveren voor den strijd op dit terrein?

Solo.

S. U. ZUIDEMA.



Over „De Heraut” en haar publicatie inzake  
amerikaansche reis.

Onderscheidene persstemmen spreken zich uit over het „nobele” gebaar van den „Heraut”-redacteur, verleden week signaleerd.

In „Haarlemsch Kerkblad” schrijft ds. A. M. Boeijsing:

Voor Kampen, en in 't algemeen voor onze kerken en de Gereformeerde theologische wetenschap, is deze onderscheiding buiten kijf een groote eer.

Ook „De Heraut” voelt dit blijkbaar zoo aan en hij maakt zich daarom verdienstelijk door aan dit bezoek eenige aandacht te wijden.

Alleen is hij oogenschijnlijk een beetje beducht dat de opgetogenheid prof. Schilder naar het hoofd zal stijgen en daarom dient hij hem een injectie toe tot verlaging van zijn bloeddruk. Deze injectie is hem gestuurd uit de Amerikaansche apotheek, genaamd „The Banner”, „orgaan van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Amerika”.

Deze apotheker, ds. H. J. Kulper, verklaart „een grenzenloze bewondering voor dr. Schilder's theologische scherpzinnigheid, zijn enorme werkkraft en zijn toewijding aan de zaak der Gereformeerde Theologie” te hebben. Doch hij heeft gehoord „dat onze zusterkerk in de barensweden is van een ernstige leerstellige controversen”. En niet bedenkend dat we hier zitten in het land van De Bilt, dat meer dan eens storm en onweer voorspelt, terwijl er niets anders komt dan een enkel plaatselijk buitje, vreest hij dat de overkomst van prof. Schilder, als op de vleugelen van een scherpe, wintersche Oostewind, deze depressie zal overbrengen naar Amerika. En dan roept hij als van de hoogte van het vrijheidsbeeld voor de haven van New-York naar onze lage landen — in de hoop dat prof. Schilder het hoore voordat hij passage genomen heeft op de „Nieuw-Amsterdam” of een harer zusters —: „Waarom zouden de vlammen van deze controversen naar onze kerken worden overgebracht? Zou een hernieuwing van den strijd over de gemeene gratie iets anders dan schadelijk zijn? Zal dit de vrede en de opbouw onzer kerken bevorderen?” En waarlijk, hij zet een soort immigratieverbod in elkaar: „Het komt ons voor, dat het beste zou wezen, dat de geheele zaak nog eens in ernstige overweging werd genomen”.

Het hart van „De Heraut” is bedroefd geweest toen hij deze dingen las, en met tegenzin heeft hij ze een plaats gegeven in zijn kolommen.

Van ontdaanheid vergeet hij dit erbij te zeggen, alleen zich in liefde haastend om door het toedienen van deze injectie prof. Schilder voor een illusie te bewaren, zijn optimisme wat te bekoelen, en hem te waarschuwen dat Amerikaansche rozen soms nog scherper doornen hebben dan Nederlandsche.

Prof. Schilder zal deze vaderlijke bedachtzaamheid en voorzorg zeker weten te waardeeren, al is het niet onmogelijk dat hij toch zijn mouw niet zal stroopen en zijn arm voor het injectie-spuutje ontblooten, maar zal zeggen: maak u niet bezorgd, evenmin als men hier bij mij één afwijking van Schrift en belijdenis heeft kunnen aanwijzen zal dat daar gebeuren; ik hoop in Amerika slechts te toonen, dat de Gereformeerde theologie wakker is, niet in een decadent herkauwen is versuft, doch uit de wortels der Heilige Schrift de aloude stam der Gereformeerde Geloofsbelijdenis wil doen uitloopen in nieuwe takken en bladeren jonge bloesem en vrucht.

En terwijl hij straks aan boord stapt, zal waarschijnlijk zijn vaarwel aan „De Heraut” klinken. „Zulke overnemingen schijnen me uitermate geschikt om de binnenlandsche vrede te bevorderen.

Tot weerziens!”

Kostelijke ironie!

Wat overigens die „barensweden” betreft, bedenke men, dat ds. Boeijsing geen andere vertaling dan die van „De Heraut” ten dienste had.

Ook ds. S. J. Popma van Amersfoort kan ironisch de waarheid zeggen. Hij spreekt in „Amf. Knode” zich aldus uit:

Waarom „The Banner” zoo ongerust is, is een raadsel.

Hoe prof. S. over de besluiten van Kalamazoo denkt kan ieder weten. Als ik me goed herinner, heeft prof. S. tweemaal zich daarover uitgesproken.

In „De Ref.” van 27 Maart 1936, pag. 223, wordt door prof. S. een antwoord gegeven op een onderstelling van ds. Hoeksema, een der leiders van de gescheiden broeders in Amerika. Ds. H. meende, dat er discussie mogelijk zou zijn over de vraag of in 1936 — in tegenstelling van 1930 — in de Geref. Kerken in Nederland, de algemeene gratie algemeen als waarheid wordt erkend.

Prof. S. antwoordde: „Hij schijnt te vergeten, dat ik tegen dr. Kuypers' gemeene-gratie-leer niet het bezwaar inbracht, dat zij ons zakelijk op het volle menschenleven aangewezen noemde, doch dat de door dr. Kuypers geleide grondslag te eng was; m.a.w. wat Kuypers wilde veilig stellen, wil ik minstens nog veel „veilig” helpen stellen. En dat is wat anders dan in Amerika door sommigen is bedoeld”.

Ook in het debat met dr. Noordmans had prof. S. dit verschilpunt wel heel duidelijk aangewezen.

Ds. Hoeksema zelf ziet dan ook in prof. S., volgens zijn artikel in het jongste nummer van zijn tijdschrift: „The Standard Bearer” geen medestander in zijn etrijd.

In „De Ref.” van 10 Dec. 1937, pag. 127, formuleert prof. Schilder zijn oordeel over de bedoelde Synode van 1924 aldus: „Op „Kalamazoo” heb ik overigens wel eenige kritiek. Maar dat is net zoo bij menig besluit van een gereformeerde synode in Nederland”.

Eenige kritiek; dat is wat anders dan de meening deelen van de veroordeelde broeders!

Bijzonder treffend is wat ds. Popma vervolgens opmerkt:

Nu moet ik hierbij dadelijk opmerken, dat ook de redacteur van „The Banner” eenige kritiek heeft op Kalamazoo.

Immers, hij verwacht van een heropenen der discussies over de gemeene gratie schade voor het kerkelijk leven. 't Is zijn goede recht zulk een meening te hebben. Maar Kalamazoo denkt er heel anders over. Deze synode gaf eerst 3 punten, waarin de gemeene gratie wordt gehandhaafd en besluit vervolgens „om thans geen uitspraak te doen inzake het leerstuk der algemeene genade of gemeene gratie in al haar geleidingen”. „De noodige voorstudie ontbreekt ten deze nagenoeg geheel. Bijgevolg is er dan ook in de Geref. Kerken nog volstrekt geen communio opinio in deze zaak”.

Wat wil Kalamazoo nu verder? De Synode wekt op zich de problemen „nauwkeurig in te denken in predikatiën, lezingen en geschriften”. Immers: „dit zal op de meest natuurlijke wijze leiden tot een vruchtbare discussie over het stuk der gemeene gratie en zulk een gedachtenwisseling is een onmisbare voorwaarde voor de ontwikkeling dezer waarheid”.

Wat zien we dus?

Als prof. Schilder, die naar eigen verklaring geen medestander is der gescheiden broeders in Amerika, op zijn reis ook de gemeene gratie ter sprake brengt, dan handelt hij volkomen met Kalamazoo in overeenstemming.

En de redacteur moet waarschuwend de vinger heffen tegen zich zelf om eigen kritiek op Kalamazoo.

Trouwens oefende ook prof. Hepp in 1935 „eenige kritiek” op Kalamazoo en wel op 't discussie-besluit, dat ik zooveel noemde.

Met „eenige kritiek” kan men dus in heel goed gezelschap zijn.

Alles bij elkaar is de onrust van „The Banner” vrij raadselachtig.

Tenslotte geeft ds. Popma zijn „conclusie”:

Men kan vragen, waarom geeft „De Heraut” bovengenoemd stuk uit „The Banner” door.

Natuurlijk niet, omdat „De Heraut” ook in prof. Schilder een medestander ziet van de broeders, die in 1924 veroordeeld zijn.

Zoo ver gaat zelfs prof. Hepp niet in z'n bekende brochure.

Waarschijnlijk wordt dus „The Banner” als curiositeit doorgegeven.

Daar is eenige aanleiding voor.

Uit het artikel blijkt hoe veel misverstand er ook in Amerika heerscht ten opzichte van de vraagstukken in Nederland.

De meest voor de hand liggende conclusie is dan ook: 't is goed, dat prof. Schilder naar Amerika gaat en „en passant” poogt enkele misverstanden uit den weg te ruimen.

Ook hier is de ironie prachtig volgehouden.

Marnix in „Groninger Kerkbode” gaf zijn aandacht aan den principiële stand van het debat, en besluit dan:

Zoo zien wij, dat, als dr. Kuypers van de Gemeene gratie handelt, hij terug gaat tot achter den val, tot de positie van Adam en tot het mandaat, om met prof. Schilder te spreken, dat de eerste Adam ontving.

En als onze God Zijn werk handhaaft tegenover de aanvallen van den Satan, en de geschiedenis der menscheit en haar werk doorzet, is dat niet allereerst om den mensch geschied, maar om de eere van den Schepper. Zoo alleen kunnen wij, dus zeide dr. Kuypers, den gang van zaken goed, d.w.z. Schriftuurlijk, verstaan.

Hieruit blijkt, dat er in den grond der zaak geen verschil van meening is tusschen dr. Kuypers en prof. Schilder inzake het stuk der gemeene gratie. Het uitgangspunt is precies gelijk.

Het verschil van inzicht begint bij de nadere uitwerking.

Dr. Kuypers spreekt dan van genade voor de menscheit of van gratie, terwijl prof. Greydanus en anderen bezwaar hebben tegen dat woord.

Prof. Dooyeweerd gewaagt van een remmen van de werking der zonde. Maar zoo heeft dr. Kuypers ons de gemeene gratie ook verklaard. Hoofdzak is, dat het volk des Heeren al beter doorziet, welke taak den mensch gegeven werd en tot welk werk hij in de herschepping geroepen is.

De groote fout in het christelijk leven is toch deze, dat wij het leven deelen in twee stukken: het godsdienstige en het gewone natuurlijke.

Handelende over het misverstand inzake principiële dualisme merkt Marnix op:

Wie dr. Kuypers werk kent, weet, dat hij heel zijn leven juist tegen die verdeling, tegen dat dualisme is opgekomen. En zelfs heel zijn werk over de gemeene gratie was daartegen gericht.

Ook zoo is er waarlijk geen sprake van verschil tusschen de opvatting van prof. Dooyeweerd, prof. Schilder en hetgeen dr. Kuypers ons heeft geleerd.

Er is wel sprake van een verder doordenken over dit geweldig geloofstuk.

En als dr. Kuypers dit kon zien, zou hij er zich in verbliden.

Dat geloof ik ook.

Vervolgens:

Ook het leerstuk der gemeene gratie lag daar tamelijk onaangeroerd, terwijl dr. Kuypers als had gesmeekt, dat men toch voort zoude werken aan zijn studie.

Daarom ben ik zoo dankbaar, dat hierin verandering en verbetering is gekomen.

Als prof. Schilder over deze dingen spreekt is dat niet om een twistvuur te stoken; waarom zou hij dat begeren?

Maar het gaat er om, dat ons gereformeerde volk weer wakker wordt en weer komt tot onderzoek en tot een waarachtig leven in de rijke schatten, die wij van de vaders in Gods gunst ontvingen.

En nu zie ik het zoo, dat en inzake de leer van het verbond en inzake de gemeene gratie dr. Kuypers gehoorzame werk weer herleeft.

Dat dit dan ook getoetst wordt, opnieuw, aan de Schrift, spreekt van zelf. Het zou ongehoorzaamheid zijn als dit niet geschiedde. Dat daarbij ook gebruik wordt gemaakt van het meerdere licht hetwelk ons op exegetisch gebied ongetwijfeld werd geschonken in den arbeid van mannen als Ridderbos, Greydanus, Grosheide en Aalders, om nu alleen deze namen slechts te noemen, is ook weer niet anders dan werk der gehoorzaamheid.

Tenslotte:

En nu begrijp ik, dat de christelijke gereformeerden in Amerika, die pas een lastigen strijd over het leerstuk der gemeene gratie achter den rug hebben, ietwat